

Wieści z lasu

ŻYCIE
Gostynia **gostynska.pl**

DODATEK SPECJALNY NADLEŚNICTWA PIASKI

NR 51 (1058) 17 GRUDNIA 2019 R.

NADLEŚNICTWO PIASKI - ul. Dręczewska 1 63-820 Piaski, tel. 65 573 90 80

www.piaski.poznan.lasy.gov.pl piaski@poznan.lasy.gov.pl

WIOSNA

Przeгляд leśnego roku zaczęliśmy nietypowo – nie w styczniu, ale w marcu. Właśnie wtedy, dokładnie 21. dnia miesiąca, rozpoczyna się kalendarzowa wiosna. To czas, w którym przyroda budzi się do życia. W praktyce dzień 21. marca wcale nie oznacza, że dokładnie wtedy zakwitną rośliny, ptaki wrócą z migracji i cała przyroda rozpocznie swój kolejny cykl życia. Moment ten może nastąpić zarówno wcześniej, ale i później. I właśnie dlatego w lesie posługujemy się pojęciem „fenologiczna wiosna”. Jest to moment, w którym widzimy pierwsze oznaki tej wspaniałej pory roku – na niektórych drzewach pojawiają się pierwsze kwiaty i liście (np. leszczyna), a w runie leśnym pierwsze kwitnące rośliny (np. zawilce). W tym czasie budzą się ssaki zasypiające na zimę, a z migracji wracają

pierwsze ptaki – głównie gęsi i kaczki.

W tym czasie następują odnowienia lasu, czyli sadzenie młodych drzew. Mają one zazwyczaj 1 - 3 lata i do tego czasu rosły w szkółce leśnej, gdzie czuwał nad nimi leśniczy szkółkarz. Odnowienia lasu to czas bardzo intensywnej pracy leśników. Praca musi przebiegać szybko i sprawnie. Dlaczego? Czasu na odnowienia nie ma dużo. Młode drzewka mogą zostać posadzone

ROK Z ŻYCIA LASU

Dobiega końca 2019 rok. A końcówka roku to najlepsza okazja do tego, by po raz kolejny stanąć przed tym trudnym, ale jakże ważnym zadaniem. Nadszedł czas by przeanalizować wykonanie zaplanowanych na mijający rok zadań. A tych, jak co roku, było całkiem sporo m.in. sz-

cunki brakarskie, odnowienia lasu, ochrona młodych drzew, zabiegi pielęgnacyjne, czy jesienne poszukiwania szkodników leśnych. O tym wszystkim pisaliśmy w ubiegłorocznym grudniowym numerze, który ciągle możecie znaleźć na naszej stronie internetowej (www.piaski@poznan.lasy.gov.pl w zakładce Informacje -> „Wieści z lasu”).

W tegorocznym numerze chcemy przedstawić nasze miejsce pracy, czyli las. Jak wygląda jego całoroczny cykl życia? Jak rośnie? Jakie zmiany w nim zachodzą? I co możemy w nim zobaczyć? Zapraszamy na całoroczną podróż po lesie.

W tegorocznym numerze chcemy przedstawić nasze miejsce pracy, czyli las. Jak wygląda jego całoroczny cykl życia? Jak rośnie? Jakie zmiany w nim zachodzą? I co możemy w nim zobaczyć? Zapraszamy na całoroczną podróż po lesie.

dopiero wtedy, gdy rozmarznie ziemia, ale zanim jeszcze wybudzą się z „zimowego uśpienia”, tj. „puszczą soki”. Jeśli spóźnimy się z ich posadzeniem nie przyjmą się w nowym miejscu i uschną.

Wiosną las budzi się do życia – mówimy tu nie tylko o drzewach, ale także o żyjących w nim zwierzętach. To okres rozrodczy wielu gatunków, w tym również tych stanowiących zagrożenie dla drzew. Mowa oczywiście o owadach, m.in. popularnych w ostatnim czasie kornikach.

Podczas rójki, czyli liczego występowania owadów, zadaniem leśników jest oszacowanie tego, czy dany gatunek może stać się zagrożeniem dla lasu. Jeśli okaże się, że zagrożenie jest bardzo duże – konieczne jest wykonanie oprysków drzew. Ale bez obaw – preparaty wykorzystywane podczas oprysków nie stanowią zagrożenia dla pozostałych mieszkańców lasu, ani dla ludzi.

Wiosna, mimo iż piękna, nie jest ze sobą duże zagrożenie. Po tym, jak stopnieje śnieg, a wiosenne promienie słońca i wiatr smagają suche trawy, w lesie wzrasta zagrożenie pożarowe, które dodatkowo potęguje zwyczaj wiosennego wypalania łąk. Zagrożenie pożarowe utrzymuje się aż do późnego lata – do czasu gdy ustąpią upały, a wilgotność powietrza wzrośnie.

LATO

Z końcem czerwca, wiosenny las powoli zaczyna się zmieniać. Zielen staje się intensywniejsza,

a rośliny zaczynają wydawać owoce. Jednym z oznak początku lata jest kwitnienie lip (stąd nazwa pierwszego letniego miesiąca – lipca).

Lato dla leśników to czas pielęgnacji lasu. Zadania pie-

legnacyjne są szczególnie ważne dla najmłodszych drzewek rosnących na tzw. uprawach leśnych (są to drzewa, które zostały posadzone wiosną). W pierwszych latach ich życia, gdy jeszcze są małe, najważniejsze jest wykaszanie szybko rosnących chwastów, które przeszkadzają w ich rozwoju. W kolejnych etapach ich życia, wykonywane będą inne zabiegi – tzw. cięcia selekcyjne. Będą w nich wycinane najpierw drzewa źle ukształtowane, chore i wadliwe, a w starszym wieku te, które przeszkadzają w roz-

woju najlepszym. Właśnie te najlepiej ukształtowane drzewa będą tworzyć dojrzały las.

JESIEŃ

Koniec sierpnia zwiastuje początek nadchodzącej jesieni. Dni stają się coraz krótsze, ptaki odlatują, a większość roślin w lesie już przekwitła. W runie leśnym pojawiają się grzyby, a liście drzew przebarwiają się i zaczynają opadać z drzew.

Również zwierzęta przygotowują się do nadchodzącej zimy – gromadzą zapasy pokarmowe i zmieniają owłosienie na zimowe. Jest ono nie tylko gęstsze (dzięki czemu ułatwia przetrwać mrozy), ale także jaśniejsze (będzie stanowiło zimowy kamuflaż przed drapieżnikami). Z kolei owady zaczynają „schodzić z drzew”

i szukać bezpiecznego miejsca na przezimowanie. W zależności od gatunku, owady mogą zimować w ściółce, w glebie, czy pod korą drzew, w postaci jaj, poczwerek, czy owadów dorosłych (tzw. imago). Dla leśników jest to bardzo ważny czas – właśnie w tym czasie najlepsza okazja ku temu, by oszacować liczebność owadów. Jest to możliwe dzięki tzw. jesiennym poszukiwaniom szkodników owadzych w ściółce, glebie i na pniach drzew. Dzięki temu możliwe będzie oszacowanie stopnia przyszłego zagrożenia dla lasu.

Jesień dla leśników to również czas zbierania nasion drzew. Są one zbierane z wybranych drzew, reprezentujących najlepsze cechy, czyli np. prosty pień, czy rozbudowaną, symetryczną koronę. Jest to bardzo ważne, ponieważ zebrane nasiona trafią do tzw. szkółki leśnej, gdzie pod opieką leśniczego szkółkarza wykiełkują i po kilku latach, jako młode sadzonki drzew staną się kolejnym pokoleniem lasu.

ZIMA

Zima to czas odpoczynku. Gdy temperatura spada poniżej zera, a w lesie pojawia się śnieg, uśpiony las spowalnia wegetację. Jest to bardzo trudny

czas dla mieszkających w nim zwierząt. Brak pokarmu i pokrywa śnieżna spowodują, że do wiosny przetrwają tylko najmocniejsze osobniki.

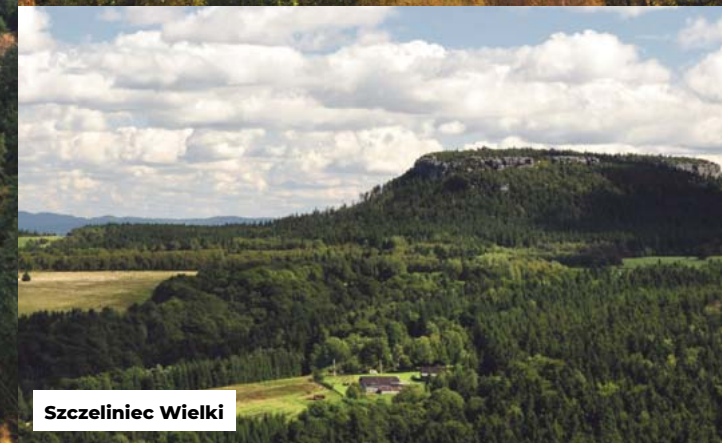
Tak właśnie kończy się rok życia lasu. Wraz z nadejściem wiosny las wybudzi się z zimowego uśpienia i wszystko zacznie się od nowa. M. Prętkowska

Zdjęcia: archiwum nadleśnictwa

POLSKIE PARKI NARODOWE. PARK NARODOWY GÓR STOŁOWYCH

Szczeliniec Mały

Szczeliniec Wielki

KORONA NA SZCZYCIE GÓRY

„Ten szereg skał rozciąga się na osiem lub dziewięć mil angielskich, zaczyna się i kończy tak nagle, że wygląda jak korona na szczycie góry...” - tak o Szczelińcu Wielkim pisał w swoich listach z podróży po Śląsku John Quincy Adams. Od tamtych czasów góry te urzekają wędrowców tajemnicą, jaką skrywają pośród skał - w ten sposób zapraszają do odwiedzenia Gór Stołowych pracownicy Parku Narodowego Gór Stołowych.

Szlaki piesze, turystyka rowerowa, narciarstwo biegowe, wspinaczka skałkowa - to atrakcje jakich możemy doświadczyć wybierając się chociażby tylko na wypad weekendowy do Parku Narodowego Gór Stołowych.

Park utworzono w 1993 r. Położony jest na terenie Sudetów Środkowych na płn.-zach. Ziemi Kłodzkiej, przy granicy polsko-czeskiej. Górąmi Stołowymi nazywana jest znajdująca się na terytorium Polski pd.-zach. część rozległej, piaskowcowej płyty wypełniającej nieckę śródsudecką, pomiędzy Karkonoszami a Górąmi Bystrzyckimi i Orlickimi. Czeski jej fragment nosi nazwę Broumovska Vrchovina i również objęty jest ochroną (CHKO - Broumovsko). Góry Stołowe zamykają od północnego-zachodu Kotlinę Kłodzką, ciągnąc się na długości 17 km w kierunku południowo-wschodnim: od granicy polsko-czeskiej po przełomową dolinę Bystrzycy Dusznickiej w okolicy Polanicy Zdroju. Stanowią one fragment rozległego (45 km długości), wyraźnie wyodrębnionego pasma górskiego, zaliczanego do Sudetów Środkowych. Znaczna część partii północno-zachodniej znajduje się na terytorium Republiki Czeskiej.

GÓRY STOŁOWE - KRAINA ZRODZONA Z MORZA

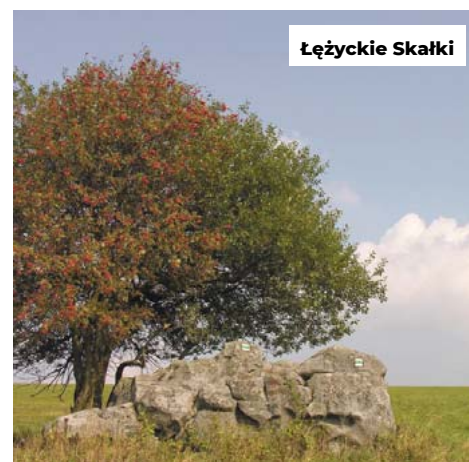
Nazwa Góry Stołowe doskonale opisuje

ich krajobraz, którego charakterystycznymi elementami są rozległe płaszczyzny zrównań i wznoszące się nad nimi, urwistymi ścianami, płaskie stoliwa skalnych bastionów. Unikalna rzeźba, wzbogacona dużym nagromadzeniem rozmaitych form erozji piaskowców w postaci głębokich szczelin, labiryntów i blokowisk skalnych, czy pojedynczych skałek o niespotykanych kształtach, czyni Góry Stołowe wyjątkowymi w skali Polski. Rzeźba ta jest odzwierciedleniem płytowej budowy geologicznej związanej z osadowym pochodzeniem tworzących je skał. W późnej kredzie, w okresie między ok. 95 do 80 mln lat obszar dzisiejszych Gór Stołowych stanowił zatokę rozległego i płytkiego morza czeskiego. Spływające z przylegających obszarów lądowych rzeki nanosiły materiał zwietrzelinowy, który osadzał się na jego dnie. W rezultacie utworzyły się trzy poziomy piaskowców: dolny, środkowy i górny, powstałe z gruboziarnistych osadów przedzielonych drobnoziarnistymi marglami. Piaskowce te zalegają prawie poziomo, a od licznych pionowych spękań noszą nazwę ciosowych. Skały margliste w południowo-zachodniej części gór łączą się w jeden kompleks o znacznej miąższości. Swoją współczesny wygląd Góry Stołowe zawdzięczają stosunkowo młodemu ruchom tektonicznym oraz erozji, które rozpoczęły

się w miocenie i trwają po dzień dzisiejszy. Charakterystyczne powierzchnie zrównań powstały w wyniku długotrwałych okresów tektonicznego spokoju przed kolejnymi okresami wypiętrzania.

ATRAKcje GÓR STOŁOWYCH - CZYLI TO WARTO ZOBACZYĆ!

Góry Stołowe są obszarem bardzo atrakcyjnym i dobrze zagospodarowanym turystycznie. Obszar Parku przecina gęsta sieć pieszych szlaków turystycznych (o łącznej długości ok. 100 km), w tym odcinek głównego szlaku sudeckiego im. M. Orłowicza. Udostępniają one wszystkie osobliwości

Łężyckie Skałki

skalne masywu tj. wspaniałe „skalne miasto” na Szczelińcu Wielkim (919 m n.p.m.), najwyższym szczycie Gór Stołowych, skalne labirynty Błędných Skał w masywie Skalniaka (915 m n.p.m.), Skalne Grzyby i Radkowskie Skały, piękne widokowo Skały Puchacza położone w krajobrazie przypominającym sawannę Łężyckie Skałki, Skały Szczelińca Wielkiego. W Górach Stołowych fantastyczne formy skalne występują nie tylko na Szczelińcu Wielkim i Małym oraz w Błędných Skałach. Spotkać je można również w rejonie tzw. Skalnych Grzybów (północno-wschodnia część PNGS), Radkowskich Skał (przy Szosie Stu Zakrętów) czy też w okolicach Białych Skał leżących przy Narożniku. Miejsca te są mniej znane i rzadziej odwiedzane przez turystów, przez co bardzo atrakcyjne dla osób ceniących kontakt z przyrodą. Wyjątkową atrakcją stanowi przecinająca Park „Szosa Stu Zakrętów” biegnąca z Kudowy Zdroju przez Karłów do Radkowa. Karłów jest najlepszym punktem wypadowym w najatrakcyjniejszą część Gór Stołowych - Szczeliniec Wielki i Błędne Skały. Osoby zainteresowane geologiczną przeszłością Szczelińca Wielkiego mogą skorzystać z tzw. Ścieżki Skalnej Rzeźby, opisującej w terenie genezę Gór Stołowych.

Wielbłąd na Szczelińcu Wielkim

Park Narodowy Gór Stołowych
ul. Słoneczna 31
57-350 Kudowa Zdrój
tel. +48 74/ 8661-436, +48 74/ 8662-097
fax. +48 74/ 8654-918
pngs@pngs.com.pl

Schronisko na Szczelińcu - jak sama nazwa wskazuje, znajduje się niemal na samym szczycie Szczelińca Wielkiego - najwyższego wzniesienia Gór Stołowych, na wysokości 919 m n.p.m. Najbliższe miejscowości wypadowe to Karłów i Pasterka. Dojazd od strony Radkowa lub Kudowy Zdrój. To jedno z dwóch w Polsce (drugie to Schronisko w Dolinie Pięciu Stawów w Tatrach) obiektów, do którego w żaden sposób nie można dojechać samochodem. Nie prowadzi tu żadna droga, po której mógłby się poruszać jakikolwiek pojazd. Jedynym sposobem dotarcia jest wybranie się piechotą.

Drogi dojścia są dwie:

1. Droga z Karłowa żółtym szlakiem, najbardziej znana, historyczna, która wiedzie po 665 schodach (tylko w każdym razie wybudowano w 1804 roku). Droga jest wyporęczowana, prowadzi najpierw na przełęcz pomiędzy Małym a Wielkim Szczelińcem, następnie na szczyt i tarasy widokowe. Taki spacer nie powinien zająć więcej niż 30-40 minut. Tę drogę polecamy dla osób mniej sprawnych, z małymi dziećmi oraz przy złych warunkach atmosferycznych. UWAGA: Zimą schodów nikt nie odśnieża, trzeba iść uważnie i trzymać się poręczy, najlepiej być wyposażonym w miniraki, ale widoki z góry rekompensują wszelkie niedogodności dojścia. Korzystając z tej drogi dojściowej samochód trzeba zostawić na jednym z parkingów płatnych w Karłowie.

2. Droga od strony Pasterki, żółtym szlakiem. Droga jest krótsza, i na odcinku od drogi do przełęczy - „dzika” - bez żadnych sztucznych ułatwień - barierki, schodków, poręczy - prawdziwy górski szlak. Na przełęczy łączy się z drogą opisaną powyżej - dalej do góry prowadzi już schodami. Korzystając z tej drogi samochód można zostawić na malutkim (dosłownie na 10 samochodów), ale za to bezpłatnym parkingu, znajdującym się obok wejścia na żółty szlak (nie polecamy pozostawiania tam samochodu na noc). Szlak żółty - zarówno od strony Karłowa (schody), jak i Pasterki - doprowadza tylko do przełęczy pomiędzy Szczelińcami Małym i Wielkim (potem sprowadza na dół do wspomnianych miejscowości). Od przełęczy wędrujemy bez szlaku - po schodach i drewnianych podestach aż do samego schroniska. Wszystkie towary transportowane są do schroniska za pomocą specjalnej windy towarowej, która nie jest przystosowana do przewożenia ludzi.

Izabela Skorzybót
Źródło i więcej informacji www.naszczelincu.pl

Lekcje przyrody dla każdego - edukacja leśna

Czym jest edukacja leśna? Czy zajęcia prowadzone przez leśników są potrzebne?

Podczas prowadzenia zajęć edukacyjnych często pierwsze pytanie, które kierowane jest do ich uczestników brzmi: „Czy wiecie czym zajmuje się leśnik?”. Odpowiedzi są różne, jednak najczęściej słyszymy, że leśnik zajmuje się lasem i zwierzętami. Oczywiście jest to prawda, ale ilość zadań do zrobienia, które kryją się pod tym stwierdzeniem, często zaskakuje naszych edukacyjnych gości.

Las możemy postrzegać jako złożony organizm, w którym zachodzą bardzo skomplikowane procesy. Dotyczą one zarówno rosnących w nim roślin (w tym drzew) oraz mieszkających tam zwierząt. Rolą leśnika jest ich poznanie i zrozumienie. Dopiero wówczas możliwe jest prawidłowe gospodarowanie lasem i jego zasobami.

W szeregu prac leśnych, wśród zadań związanych z pozyskiwaniem drewna, hodowlą lasu i jego ochroną znajduje się leśna edukacja. Choć często spychana na dalszy plan, niedoceniana i w natłoku innych zajęć uznawana za tą mniej ważną, stanowi pomocne narzędzie nie tylko dla nauczycieli przedmiotów związanych z przyrodą, ale także dla samych leśników. Dlaczego? Każdy powinien szanować las bez względu na to, czy spędza w nim swój wolny czas, czy jest on dla niego miejscem pracy. Aby go szanować ważne jest jego wcześniejsze poznanie i zrozumienie. Temu właśnie służy edukacja prowadzona przez leśników.

Każdego roku przez teren naszego nadleśnictwa przewijają się tysiące osób. Są to głównie dzieci i młodzież szkolna uczestnicząca w zajęciach edukacyjnych. Odbywają się one zarówno w izbie leśnej znajdującej się przy siedzibie nadleśnictwa, jak i w lesie, gdzie prowadzą ją miejscowi leśnicy. Nierzadko leśnicy goszczą również w szkołach, gdzie zabierając ze sobą „kawałek lasu” i opowiadają o swojej pracy. Zajęcia edukacyjne są bezpłatne i odbywają się przez cały rok. Warunkiem uczestnictwa w nich jest wcześniejsze ustalenie terminu i wypełnienie formularza zgłoszeniowego znajdującego się na stronie internetowej nadleśnictwa (www.piaski@pozn.lasy.gov.pl) w zakładce Edukacja -> Oferta edukacyjna.

Ale zajęcia edukacyjne to nie wszystko - w ciągu roku odbywają się liczne akcje, wydarzenia i festyny, w których bierzemy czynny udział. Można spotkać nas m.in. podczas ekofestynu na Świętej Górze, dożynek powiatowych, czy

dniach bezpieczeństwa. Angażujemy się w akcje okolicznych szkół i instytucji, zbieramy śmieci i wspólnie sadzimy las podczas wiosennych akcji odnowieniowych. Organizujemy zajęcia edukacyjne w czasie ferii i wakacji oraz włączamy się w ogólnopolskie akcje takie jak np. Noc Sów. W minionym roku odbyła się ona już po raz drugi. Tym razem uczestniczyli w niej słuchacze Uniwersytetu III Wieku. W mijającym roku mieliśmy przyjemność współpracować również z gostyńską biblioteką w zorganizowanym przez nich projekcie „Czyste czytanie”, promującym m.in. ochronę środowiska i dbałość o lasy. Nagranie oraz katalog podsumowujący projekt można znaleźć w wypożyczalni biblioteki.

To tylko część podjętych w minionym roku przedsięwzięć edukacyjnych. Było ich całkiem sporo, nie sposób wymienić wszystkie. Mamy nadzieję, że prowadzone przez nas działania pozwoliły Wam lepiej poznać nas i naszą pracę.

Kolejny rok stawia przed nami nowe wyzwania edukacyjne. Serdecznie zachęcamy do śledzenia naszej strony internetowej (www.piaski@pozn.lasy.gov.pl), gdzie na bieżąco pojawiają się informacje o planowanych działaniach. Zachęcamy również do zapisów i udziału w bezpłatnych lekcjach przyrody prowadzonych przez leśników.

M. Prętkowska
Zdjęcia: archiwum nadleśnictwa

*Świąt Bożego Narodzenia
wypełnionych radością, nadzieją i miłością.
Nowego Roku spełniającego wszelkie marzenia,
pełnego optymizmu, szacunku, wiary i szczerości.*

*życzy
Nadleśniczy Nadleśnictwa Piaski
Tomasz Kwieciński z pracownikami*